

ÖVERKLAGAT AVGÖRANDE

Stockholms tingsrätts dom 2019-11-07 i mål T 13407-18, se bilaga A

PARTER

Klagande och motpart

Office Depot Svenska AB, 556024-9558
Box 3132
169 03 Solna

Ombud: Advokaten Andreas Eriksson och jur. kand. Fredrik Thorslund
Time Danowsky Advokatbyrå AB
Box 590
114 11 Stockholm

Klagande och motpart

Malmö Lastbilcentral AB, 556114-1739
Blidögatan 20
211 24 Malmö

Ombud: Advokaterna Petra Gustafsson och Fredrik Jahnfors
Advokatfirman Lindahl KB
Studentgatan 6
211 38 Malmö

SAKEN

Skadestånd

HOVRÄTTENS DOMSLUT

1. Hovrätten tillåter inte Malmö Lastbilcentral AB att åberopa att Transportavtalet, oavsett hur det förhåller sig med exklusiviteten, inte innebär att Office Depot Svenska AB – utan iakttagande av Transportavtalets uppsägningstid – kan upphöra att anlita Malmö LBC som transportör och att detta agerande utgjort ett avtalsbrott som innebär en rätt till skadestånd med yrkat belopp.

Dok.Id 1804055

Postadress	Besöksadress	Telefon	Telefax	Expeditionstid
Box 2290	Birger Jarls Torg 10	08-561 670 00		måndag – fredag
103 17 Stockholm		08-561 672 90		09:00–16:30
		E-post: svea.hovratt@dom.se		
		www.svea.se		

2. Hovrätten ändrar tingsrättens dom på så sätt att hovrätten
 - a) ogillar Malmö Lastbilcentral AB:s talan och
 - b) befriar Office Depot Svenska AB från skyldigheten att ersätta Malmö Lastbilcentral AB för dess rättegångskostnader i tingsrätten och förpliktar i stället Malmö Lastbilcentral AB att ersätta Office Depot Svenska AB för dess rättegångskostnader där med 267 412 kr 50 öre, varav 265 162 kr 50 öre avser ombudsarvode, samt ränta på beloppet enligt 6 § räntelagen från dagen för tingsrättens dom till dess att betalning sker.
 3. Malmö Lastbilcentral AB ska ersätta Office Depot Svenska AB för rättegångskostnad i hovrätten med 270 000 kr avseende ombudsarvode samt ränta på beloppet enligt 6 § räntelagen från denna dag till dess att betalning sker.
 4. Hovrätten avslår Malmö Lastbilcentral AB:s yrkande om att hovrätten ska ålägga Office Depot Svenska AB att ersätta del av Malmö Lastbilcentral AB:s rättegångskostnader i tingsrätten oavsett utgången i målet.
-

YRKANDEN I HOVRÄTTEN

Office Depot Svenska AB (nedan Office Depot) har yrkat att hovrätten ska ogilla Malmö Lastbilcentral AB:s (nedan Malmö LBC) talan, befria Office Depot från skyldigheten att ersätta Malmö LBC:s rättegångskostnader i tingsrätten och förplikta Malmö LBC att i stället ersätta Office Depots rättegångskostnader där.

Malmö LBC har yrkat fullt bifall till det i tingsrätten framställda yrkandet. Malmö LBC har under alla förhållanden yrkat att Office Depot ska åläggas att ersätta Malmö LBC för rättegångskostnader i tingsrätten med 142 000 kr.

Parterna har motsatt sig varandras ändringsyrkanden. Office Depot har motsatt sig Malmö LBC yrkande om att under alla förhållanden få ersättning för en del av rättegångskostnaderna i tingsrätten.

Parterna har yrkat ersättning för sina rättegångskostnader i hovrätten.

PARTERNAS TALAN I HOVRÄTTEN M.M.

Office Depot

Grunder

Office Depot har åberopat samma grunder som i tingsrätten med följande förtydliganden. Office Depot förnekar att det föreligger orsakssamband beträffande någon skadepost. Office Depot har varken agerat uppsåtligt eller grovt oaktsamt. Om ett avtalsbrott förekommit är rätten till skadestånd därför begränsad jämlikt punkt 8.1. i Transportavtalet och ska inte utgå för utebliven vinst, terminalhantering, kundservice och transportadministration.

Utveckling av talan

Office Depot har utvecklat talan på samma sätt som i tingsrätten med förtydligandet att bolaget förnekar att Transportavtalet definierat ett avtalsområde.

Malmö LBC

Grunder

Malmö LBC har åberopat de grunder som angetts i tingsrättens dom med följande förtydliganden. Office Depots agerande såvitt avser avtalsbrottet har varit uppsåtligt eller grovt oaktsamt varför ersättning ska utgå för utebliven vinst. Orsakssamband föreligger mellan Office Depots avtalsbrott och samtliga skadeposter.

Malmö LBC har gjort gällande att de grunder som bolaget åberopade i tingsrätten och som återgetts i tingsrättens dom innefattar en alternativ grund. Den alternativa grunden har av Malmö LBC formulerats i hovrätten enligt följande. Alldeles oavsett hur det förhåller sig med exklusiviteten innebär Transportavtalet inte att Office Depot – utan iakttagande av Transportavtalets uppsägningstid – kan upphöra att anlita Malmö LBC som transportör. Detta innebär att även om hovrätten skulle finna att parterna inte har avtalat om att Malmö LBC ska vara exklusive transportör åt Office Depot, så har ändå Office Depots beslut att, utan iakttagande av parternas uppsägningstid, upphöra att anlita Malmö LBC som transportör utgjort ett avtalsbrott som innebär en rätt till skadestånd med yrkat belopp.

Malmö LBC har anfört att den alternativa grunden togs upp under sakframställan i tingsrätten och att den alternativa grunden återspeglas i andra och tredje meningen i stycket som återger Malmö LBC:s grunder i tingsrättens dom.

Utveckling av talan

Malmö LBC har utvecklat sin talan på samma sätt som i tingsrätten med följande tillägg och justeringar. Vad gäller Office Depots uppsåt eller grova oaktsamhet ska även beaktas att Office Depot haft insikt om de krav på Malmö LBC:s organisation som avtalet innebar och vilka kostnader detta medförde för Malmö LBC. Office Depot har därmed haft insikt om konsekvenserna av en plötslig uppsägning men har inte tagit hänsyn till detta. Parterna hade också diskuterat att utvidga sitt samarbete i närtid. Trots det har Office Depot undanhållit information om den förestående uppsägningen. Kostnader för kundservice har hört samman med transportadministrationen och inte med terminalhantering. Malmö LBC har vidare förtydligat att geografiskt

avtalsområde inledningsvis har definierats i en fil med postnummer som varit del av Per Anderssons och Knut Henrikssons e-postkonversation inför avtalsslutet samt att det avtalsområde som görs gällande i målet är den lista med postnummer över genomförda transporter som gavs in i tingsrätten (tingsrättens aktbilaga 3).

Yrkandet om ersättning för rättegångskostnader i tingsrätten oavsett målets utgång uppgår till 142 000 kr exklusive moms, varav 112 000 kr avseende ombudsarvode (32 timmars arbete) och 30 000 kr utlägg för resa och boende. Office Depot gav vid sammanträdet omedelbart före den inställda huvudförhandlingen intryck av att det fanns förutsättningar för en överenskommelse som gick ut på att transporter skulle styras över till Malmö LBC. Strax efter att huvudförhandlingen ställts in återkom emellertid Office Depot med besked som innebar att en överenskommelse inte längre var aktuell.

Office Depots genmäle

Den alternativa grunden har inte åberopats i tingsrätten. Malmö LBC har inte haft giltig ursäkt för att åberopa grunden först i hovrätten. Det ska därför inte tillåtas.

Office Depot har varken insikt om Malmö LBC:s organisation, kostnader eller om konsekvenserna för Malmö LBC:s i händelse av en uppsägning av avtalet. Office Depot informerade Malmö LBC om uppsägningen i maj 2018.

Office Depot har inte agerat vårdslöst i förlikningsdiskussionen. Parterna har godtagit att delta i förlikningsdiskussioner och dessa har pågått så länge att det alldeles oavsett om någon uppgörelse träffades eller inte saknades möjlighet att genomföra huvudförhandlingen på den tid som ursprungligen planerats.

Utredningen

Utredningen i hovrätten har varit densamma som i tingsrätten.

HOVRÄTTENS DOMSKÄL

Malmö LBC har åberopat en ny grund i hovrätten

Malmö LBC har haft att i tingsrätten till grund för sin talan åberopa de omständigheter bolaget velat att tingsrätten skulle lägga till grund för prövningen av målet. Det har inte varit tillräckligt att blott omnämna omständigheten sakframställningsvis för att denna ska anses åberopad som grund för talan (NJA 2019 s. 802). Den del av tingsrättens dom som Malmö LBC i hovrätten hänvisat till kan inte tolkas som att en alternativ grund åberopats i tingsrätten. Den alternativa grunden finns inte återgiven i den processlägesöversikt som tingsrätten upprättat och låtit parterna ta del av innan huvudförhandlingen. Inte heller skriftväxlingen eller protokoll från sammanträden under förberedelsen i tingsrätten ger stöd för att den alternativa grunden åberopats i tingsrätten. Det finns inte heller något i Office Depots processföring i tingsrätten som tyder på att Office Depot uppfattat att Malmö LBC åberopade en alternativ grund där. Den nu behandlade grunden är alltså ny i hovrätten. Malmö LBC har inte gjort sannolikt att bolaget inte kunnat åberopa grunden redan i tingsrätten eller annars haft giltig ursäkt för att inte göra det. Den nya grunden ska därför inte tillåtas (se 50 kap. 25 § tredje stycket rättegångsbalken).

Frågan om Transportavtalet inneburit en exklusiv rätt för Malmö LBC att utföra transporter åt Office Depot

Allmänna utgångspunkter

I en tvist om tolkningen av ett avtal ska domstolen som utgångspunkt försöka klarlägga vad parterna gemensamt avsett med avtalet. Det är emellertid inte alltid möjligt att fastställa en gemensam partsavsikt. När individuella förhållanden inte kan fastställas eller ge ledning får tolkningen istället bygga på objektiva grunder. Utgångspunkten är då avtalets ordalydelse. Om ordalydelsen ger utrymme för olika tolkningar, liksom när ordalydelsen inte ger något besked alls, får ledning sökas i andra faktorer.

Partsvilja

Parterna är oense om Transportavtalets tolkning såvitt gäller frågan om exklusivitet. Varken förhören med Per Andersson och Knut Henriksson, vilka var de som för respektive part deltog i avtalsförhandlingarna, eller utredningen i övrigt har klarlagt att det vid avtalsslutet fanns en gemensam partsvilja i frågan om exklusivitet. Tolkning av avtalet ska därför göras på objektiva grunder med utgångspunkt i avtalets ordalydelse.

Den part som påstår att avtalstolkningen påverkas av någon omständighet, har bevisbördan för omständigheten

Avtalets ordalydelse

I Transportavtalet anges om avtalsdokumentet och omfattningen att avtalet utgörs av huvuddokumentet med bilagor samt att ändringar och tillägg ska göras skriftligen (se punkterna 1.1 och 18.1). Det anges vidare att Transportavtalet utgör en fullständig reglering av alla frågor som avtalet rör (se punkt 18.2). Denna s.k. integrationsklausul, talar emot en tolkning av avtalet som innebär att avtalet ges en innebörd som inte kan utläsas av avtalstexten.

I Transportavtalet anges varken uttryckligen att Malmö LBC är exklusiv transportör eller vilket geografiskt område Transportavtalet avser att reglera vare sig genom bruk av de uttrycken eller motsvarande uttryck. I stället anges uttryckligen att Office Depot inte har något åtagande att uppdra åt Malmö LBC att utföra någon viss mängd transporter per år. Frånvaron av ett uttryckligt avtalsvillkor om ensamrätt för Malmö LBC och förekomsten av integrationsklausulen talar mot att en ensamrätt gällt mellan parterna.

I frånvaro av uttryckligt exklusivitetsvillkor har Malmö LBC pekat ut vissa andra avtalsvillkor och menat att dessa, delvis lästa motsatsvis, bör tolkas som att exklusivitet avtalats. Malmö LBC har särskilt pekat på bl.a. på punkt 7.3 (iii) i Transportavtalet. Enligt Malmö LBC innebär detta villkor att Office Depot inte i något annat fall än det som anges i punkten får anlita någon annan transportör än Malmö LBC. De utpekade avtalsvillkoren kan emellertid inte utifrån ordalydelse, lästa

med utgångspunkt i textens normala språkliga betydelse, tolkas till stöd för ett exklusivitetsvillkor.

Avtalets ordalydelse innehåller alltså ingen reglering av frågan om exklusivitet. Även om avtalet inte heller uttryckligen anger att exklusivitet *inte* föreligger ger frånvaron av exklusivitetsvillkor, det uttryckliga stadgandet att Office Depot saknat volymåtagande och integrationsklausulen ett starkt stöd för den tolkning av avtalet som Office Depot förespråkat.

Då uttrycklig reglering av exklusivitet saknas i avtalsdokumentet bör emellertid ytterligare ledning för avtalstolkningen sökas i andra faktorer. Med hänsyn till exklusivitetsvillkorets centrala betydelse för parternas avtalsförhållande ter det sig som utgångspunkt rimligt att ett sådant villkor, när det inte uttryckligen reglerats i avtalstexten, i vart fall skulle ha berörts och dokumenterats under avtalsförhandlingarna eller under avtalstiden, om avsikten eller uppfattningen varit att Malmö LBC skulle vara exklusiv transportör.

Betydelsen av avtalets systematik, branschpraxis och andra faktorer

Malmö LBC har, som nämnts, särskilt pekat på några av avtalets villkor och menat att villkorens systematik och ändamål talar för att Transportavtalet inneburit exklusivitet.

Vad som angetts under avtalsrubrikerna bakgrund och marknadsföring har inte ett sådant innehåll eller placering i avtalet att det ger stöd för Malmö LBC:s tolkning av avtalet. Det har inte heller visats att villkoren om s.k. stripning av bilar är ett uttryck för avsikten att Malmö LBC skulle vara exklusiv transportör.

Punkten 7.3 (iii) anges under ansvarsfrågor och tillhandahåller en av flera alternativa påföljder vid Malmö LBC:s avtalsbrott. Villkoret kan inte ges någon annan innebörd än att Office Depot, om det tilldelat Malmö LBC transportuppdrag, kan välja att åtgärda brister i Malmö LBC:s utförande av dessa genom att på bolagets bekostnad anlita en annan transportör. Regleringen framstår inte som en orimlig påföljd i ett ramavtal utan exklusivitet och därmed inte heller som ett villkor som är karakteristiskt för ett avtal innefattande en sådan rätt. Ett på detta sätt uppfattat avtalsvillkor skapar

inte heller någon obalans mellan parternas rättigheter och skyldigheter i övrigt enligt Transportavtalet. Hovrätten finner inte att vad som framkommit om avtalets syfte, villkorets placering i avtalet eller andra omständigheter ger skäl att tolka villkoret som ett stöd för exklusivitet.

En reglering av avtals- och uppsägningstid återfinns i Transportavtalets punkt 14. I punkt 1.4 i bilaga 1 till avtalet anges att det saknas s.k. volymåtagande. Malmö LBC har menat att villkoren lästa tillsammans utan exklusivitetsvillkor innebär en orimlig och oförnuftig reglering eftersom det skulle medföra att Office Depot utan iakttagande av avtals- och uppsägningstid kunde sluta att anlita Malmö LBC utan påföljd. Hovrätten konstaterar att villkorens placering i avtalet inte ger någon ledning för tolkningen av om ett exklusivitetsvillkor förelegat. Förekomsten av punkten 1.4 i bilaga 1 och dess lydelse talar närmast för att avtalets syfte verkligen varit att Malmö LBC skulle erbjuda flexibilitet och därmed också stå risken för att transportererna plötsligt upphörde helt. Det är också den syn på avtalet som Knut Henriksson gett uttryck för. Även om företrädare för Malmö LBC uttryckt att det vore orimligt att transportererna upphörde från en dag till en annan och att de beräknade volymer som skulle följa med exklusivitet legat till grund för beräkning av priserna har Malmö LBC inte med den utredning som presenterats klarlagt att ändamålet med nu behandlade avtalsvillkor varit att Malmö LBC skulle vara exklusiv transportör. Villkoren om avtals- och uppsägningstid framstår inte heller som oförnuftiga eftersom Transportavtalet reglerar en lång rad av parternas förhållanden, bland annat prissättning. Avtals- och uppsägningstiden skulle alltså ha fyllt en funktion om parterna ville fortsätta samarbeta, men få till stånd en förändring av prissättningen.

Parterna hade vid avtalets ingående haft kontinuerliga avtalsrelationer sedan år 2012. Det har emellertid inte påståtts att det i tidigare avtal skulle ha förekommit villkor om exklusivitet. Istället har av förhören med Knut Henriksson och Tomas Lindgren framkommit att Malmö LBC i tiden innan Transportavtalet ingicks anlidades av Office Depot vid sidan om annan transportör. Malmö LBC har alltså i det avtalsförhållande som föregick Transportavtalet inte varit exklusiv transportör för Office Depot samtidigt som Office Depot inte ansett att någon annan transportör var det heller.

Parternas tidigare avtalsförhållanden talar därför inte för att tolka in exklusivitet i Transportavtalet.

Beträffande de diskussioner och förhandlingar som föregått Transportavtalets ingående konstaterar hovrätten att både Per Andersson och Knut Henriksson, vilka varit de som företrätt respektive part under avtalsförhandlingarna, uppgett att frågan om exklusivitet inte uttryckligen berördes under avtalsförhandlingarna. Åberopad offert innehåller inget exklusivitetsvillkor. Även om offerten innehåller en angivelse av område och en karta anger inte offerten att Office Depot skulle vara förhindrad att anlita andra transportörer. För övrigt framträder inte det offererade avtalsområdet särskilt tydligt i handlingarna. Bonussystemet som finns upptagen i offerten talar inte för exklusivitet utan kan lika gärna tala för att Malmö LBC genom bonussystemet ville skapa ett incitament för Office Depot att anlita Malmö LBC i frånvaron av exklusivitet. Offerten ger alltså inget stöd för exklusivitetsvillkor. I den e-postkorrespondens mellan Per Andersson och Knut Henriksson från mars 2015, som parterna hänfört sig till, framgår inte att exklusivitetsvillkor varit föremål för diskussion. Däremot har andra avtalsvillkor diskuterats och förhandlats. Det som framkommit om avtalsförhandlingarna talar alltså inte för att exklusivitetsvillkoret berörts av parterna. Vad som framkommit om avtalsförhandlingarna ger inget stöd för ett exklusivitetsvillkor. Till detta ska läggas att integrationsklausulen medför att betydelsen för tolkningen eller utfyllnaden av avtalet av vad som förekommit vid avtalsförhandlingarna minskar (se Jan Ramberg och Christina Ramberg, Allmän avtalsrätt, JUNO version 11, s. 197 f.).

Hovrätten delar tingsrättens bedömning att det som framkommit om s.k. omkodningar av postnummer under avtalstiden inte ska tillmätas betydelse för avtalets innebörd i fråga om ensamrätt. Inte heller vad som antecknats i protokoll från avstämningsmöten eller vad hörda personer berättat om dessa ger stöd för ett exklusivitetsvillkor.

Det som Malmö LBC lagt fram om branschpraxis innebär inte att Malmö LBC har visat att det finns en existerande branschpraxis som talar för att Transportavtalet ska anses ha inneburit ensamrätt för Malmö LBC.

Särskilt beträffande avtalsområde

Malmö LBC har menat att Transportavtalet definierat ett geografiskt område inom vilket Malmö LBC varit exklusiv transportör för Office Depot. Avtalsdokumentet innehåller emellertid inget definierat geografiskt område. Offerten anger geografiskt område i text ("Malmö, Lund, Hbg") och har en bilagd karta. De områden som markerats på kartan är mer omfattande än de som angetts i texten. Varken texten eller kartan i offerten definierar det geografiska området med postnummer.

Malmö LBC har med hänvisning till bilaga till e-postkonversation mellan Per Andersson och Knut Henriksson inför avtalsslut påstått att avtalsområdet där definierats i en fil med postnummer. Malmö LBC har emellertid även gjort gällande att de postnummer som angetts i filen inte utgjort avtalsområdet, utan att detta i stället har framgått av en lista över de postnummer som Malmö LBC faktiskt utfört transporter inom.

Det har klarlagts att det i konversationen mellan Per Andersson och Knut Henriksson förekom en fil med postnummer. Varken denna konversation eller förhören med dem båda kan leda till slutsatsen att de postnummer som framgick av filen utgjorde ett fastställt avtalsområde som utgjorde del av Transportavtalet. Det som framkommit om avstämningsmöten och kring s.k. omkodningar har inte heller gett något tydligt stöd för att avtalet innebar att ett geografiskt område definierades. Utredningen talar i stället starkt för att postnummer löpande kom till och drogs ifrån inom ramen för parternas samarbete. Sammantaget har Malmö LBC inte visat att Transportavtalet definierat ett geografiskt område.

Sammanvägning av tolkningsdata och helhetsbedömning

Avtalets ordalydelse talar mot att avtalet inneburit en ensamrätt för Malmö LBC att utföra transporter åt Office Depot. Det saknas också tydligt stöd för sådan rätt i andra tolkningsfaktorer. Frånvaron av uttryckligt omnämnande av exklusiviteten under avtalsförhandlingarna och avtalstiden ger, liksom ordalydelsen, stöd för att ett sådant villkor inte varit gällande mellan parterna.

Med hänsyn till att det varit fråga om ett avtal mellan två jämställda kommersiella aktörer och att avtalet föregåtts av förhandlingar leder inte heller en mer övergripande rimlighetsbedömning av avtalet till några andra slutsatser.

Det har i målet klarlagts att Transportavtalet inneburit att Malmö LBC svarat för transporter från Office Depots centrallager i Strängnäs till Malmö LBC:s terminal i Malmö. Det har emellertid inte visats att avtalet ålagt Malmö LBC att upprätthålla viss kapacitet eller bemanning för transporter inom det påstådda avtalsområdet. Omständigheten att Malmö LBC genom att ingå avtalet stått risken för att Office Depot från en dag till en annan kunde sluta anlita Malmö LBC innebär inte att det varit fråga om en så orimlig och oförnuftig avtalsreglering att det med stöd av mer generella tolkningsprinciper går att ge avtalet ett annat innehåll än det som följer av objektiva tolkningsfaktorer (Jfr NJA 2021 s. 643).

Malmö LBC har inte visat att bolaget under avtalsförhandlingarna eller under avtalstiden klargjorde sin uppfattning om exklusivitet eller att Malmö LBC:s uppfattning därom på något annat sätt stått klar för Office Depot. Malmö LBC har alltså inte kunnat bevisa att Office Depot har insett, eller måste ha insett, att Malmö LBC uppfattade att Transportavtalet gav bolaget ensamrätt att utföra transporter. Office Depot har därmed inte haft någon plikt att klargöra att bolaget haft en annan uppfattning om avtalets innebörd i detta avseende än Malmö LBC. Något annat förhållande som inneburit illojal avtalstillämpning från Office Depots sida och som kan inverka på fastställandet av Transportavtalets innehåll har inte visats föreligga. Det som Malmö LBC påstått om bristande lojalitet kan följaktligen inte leda till en sådan utfyllnad av avtalet som Malmö LBC gjort gällande. (Jfr. NJA 2018 s. 171 och NJA 2021 s. 943).

Sammantaget kan inte Transportavtalet anses ha gett Malmö LBC ensamrätt att utföra sådana transporter som avtalet omfattar. Malmö LBC:s talan ska därför ogillas.

Tingsrättens dom ska ändras i enlighet med det sagda.

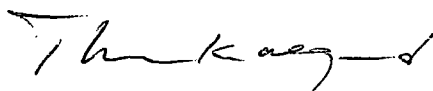
Rättegångskostnader

Malmö LBC ska ersätta Office Depots rättegångskostnader i tingsrätt och hovrätt. Office Depots rättegångskostnadsanspråk i tingsrätten har vitsordats som skäligt av Malmö LBC och ska därmed utgå enligt yrkande. Beträffande kostnaderna i hovrätten har bedömningen av skäligheten överlämnats åt rätten. Rättegångskostnadsersättningen ska fullt motsvara vad som skäligen varit påkallat för att tillvarata partens rätt. I hovrätten har varken skriftväxlingen eller förhandlingstiden varit omfattande. Det konstateras också att Office Depot begärt avsevärt mer ersättning för rättegångskostnader i hovrätten än i tingsrätten trots tyngdpunkten legat i tingsrätten. Mot denna bakgrund bör ersättningen för rättegångskostnader i hovrätten begränsas till skäliga 270 000 kr.

Det som framkommit om den inställda huvudförhandlingen i tingsrätten ger inte tillräckligt stöd för att orsaken var Office Depots vårdslöshet eller försummelse. Det saknas därför förutsättningar att bifalla Malmö LBC:s yrkande ersättning för rättegångskostnader i denna del.

HUR MAN ÖVERKLAGAR, se bilaga B

Överklagande senast 2022-06-15

I avgörandet har deltagit hovrättsrådet Thomas Kaevergaard, f.d. rådmannen Håkan Larson och samt tf. hovrättsassessor Aksel von Sydow (referent)

Hur man överklagar hovrättens avgörande

Den som vill överklaga hovrättens avgörande ska göra det genom att skriva till Högsta domstolen. Överklagandet ska dock skickas eller lämnas till hovrätten.

Senaste tid för att överklaga

Överklagandet ska ha kommit in till hovrätten senast den dag som anges i slutet av hovrättens avgörande.

Beslut om häktning, restriktioner enligt 24 kap. 5 a § rättegångsbalken eller reseförbud får överklagas utan tidsbegränsning.

Om överklagandet har kommit in i rätt tid, skickar hovrätten överklagandet och alla handlingar i målet vidare till Högsta domstolen.

Prövningstillstånd i Högsta domstolen

Det krävs prövningstillstånd för att Högsta domstolen ska pröva ett överklagande. Högsta domstolen får meddela prövningstillstånd endast om

1. det är av vikt för ledning av rättstillämpningen att överklagandet prövas av Högsta domstolen eller om
2. det finns synnerliga skäl till sådan prövning, så som att det finns grund för resning, att domvilla förekommit eller att målets utgång i hovrätten uppenbarligen beror på grovt förbiseende eller grovt misstag.

Överklagandets innehåll

Överklagandet ska innehålla uppgifter om

1. klagandens namn, adress och telefonnummer,
2. det avgörande som överklagas (hovrättens namn och avdelning samt dag för avgörandet och målnummer),
3. den ändring i avgörandet som klaganden begär,
4. de skäl som klaganden vill ange för att avgörandet ska ändras,
5. de skäl som klaganden vill ange för att prövningstillstånd ska meddelas, samt
6. de bevis som klaganden åberopar och vad som ska bevisas med varje bevis.

Förenklad delgivning

Om målet överklagas kan Högsta domstolen använda förenklad delgivning vid utskick av handlingar i målet, under förutsättning att mottagaren där eller i någon tidigare instans har fått information om sådan delgivning.

Mer information

För information om rättegången i Högsta domstolen, se www.hogstadomstolen.se

PARTER

Kärande

Malmö Lastbilcentral AB, 556114-1739
Blidögatan 20
211 24 Malmö

Ombud: Advokat Fredrik Jahnfors
Advokatfirman Lindahl KB
Studentgatan 6
211 38 Malmö

Ombud: Advokat Petra Gustafsson
Advokatfirman Lindahl KB
Studentgatan 6
211 38 Malmö

Svarande

Office Depot Svenska AB, 556024-9558
Box 3132
169 03 Solna

Ombud: Advokat Mikael Nelson
Time Advokatbyrå KB
Box 590
114 11 Stockholm

DOMSLUT

1. Office Depot Svenska AB ska till Malmö Lastbilcentral AB betala 830 438 kr jämte ränta på beloppet enligt 6 § räntelagen från den 30 oktober 2018 till dess betalning sker.
2. Office Depot Svenska AB ska ersätta Malmö Lastbilcentral AB för dess rättegångskostnader i målet med 855 434 kr, varav 786 400 kr avser ombudsarvode, jämte ränta på beloppet enligt 6 § räntelagen från denna dag till dess betalning sker.

Dok.Id 2088739

Postadress
Box 8307
104 20 Stockholm

Besöksadress
Scheelegatan 7

Telefon
08-561 654 10

E-post:
stockholms.tingsratt.avdelning4@dom.se
www.stockholmstingsratt.se

Telefax

Expeditionstid
måndag – fredag
08:00–16:00

BAKGRUND

Office Depot Svenska AB (Office Depot) är ett kontorsvaruföretag som bedriver försäljning via både butiker och internet. Under åren 2014 och 2015 genomförde Office Depot en upphandling av transporttjänster. Inom ramen för upphandlingen tecknades avtal med bland annat Malmö Lastbilcentral AB (Malmö LBC).

Office Depot har, genom avtal den 30 mars 2015 (hädanefter benämnt Transportavtalet), anlitat Malmö LBC för att hämta, transportera och leverera varor till Office Depots kunder. Transportavtalet gällde inledningsvis till och med den 30 mars 2016 men har förlängts med ett år i taget. Parterna är överens om att Malmö LBC har fullgjort sina skyldigheter enligt Transportavtalet.

Office Depot är sedan 2017 riskkapitalägt. Under åren 2017 och 2018 genomfördes en översyn av Office Depots transportstruktur och under år 2018 instruerades Office Depot att teckna ett nytt rikstäckande transportavtal. I början på juni 2018 sade Office Depot muntligen upp Transportavtalet. Avtalet hade en löptid till den 30 mars 2019. Office Depot bekräftade senare skriftligen den muntliga uppsägningen. Office Depot slutade anlita Malmö LBC för transporter från och med den 11 juni 2018, samtliga transporter flyttades då över till Postnord.

YRKANDEN OCH INSTÄLLNING

Malmö LBC har yrkat att tingsrätten ska förpliktiga Office Depot att utge ett kapitalbelopp om 1 207 933 kr jämte ränta på beloppet enligt 6 § räntelagen (1975:635) från den 30 oktober 2018 till dess betalning sker.

Office Depot har bestritt käromålet och inte vitsordat något kapitalbelopp som skäligt i och för sig. Beräkningen av skadestånd avseende s.k. mellantransport har dock vitsordats. Office Depot har vitsordat sättet att beräkna ränta som skäligt i och för sig.

Parterna har yrkat ersättning för rättegångskostnader.

Malmö LBC har, oavsett utgången i målet, yrkat ersättning för rättegångskostnader till viss del. Office Depot har bestritt yrkandet.

GRUNDER

Malmö LBC

Genom Transportavtalet träffade Malmö LBC och Office Depot ett avtal innebärande att Malmö LBC, som exklusiv transportör, skulle sköta Office Depots hela behov av transporter av varor till och från kunder samt till Office Depots egna butiker inom ett visst geografiskt område (hädanefter benämnt avtalsområdet). Office Depot har slutat anlita Malmö LBC för transporter inom Avtalsområdet under avtalstiden, trots att ett behov fortfarande funnits. Office Depot har i stället anlitat en annan transportör för att sköta transporterna. Office Depots agerande står i strid med Transportavtalet och berättigar Malmö LBC till ersättning för den skada som har uppstått på grund av avtalsbrottet. Den skada som Malmö LBC har lidit uppgår till yrkat kapitalbelopp. Skadan består av omställningskostnader och utebliven vinst. Malmö LBC har vidtagit åtgärder för att begränsa sin skada. Beträffande den ersättning som Malmö LBC har betalat ut till åkare bör tingsrätten uppskatta ersättningen till ett skäligt belopp.

Office Depot

Det förnekas att Transportavtalet innebar att Malmö LBC, som exklusiv transportör, skulle sköta Office Depots hela behov av transporter av varor till och från kunder samt till Office Depots egna butiker inom Avtalsområdet. Office Depot har därför inte gjort sig skyldigt till något avtalsbrott. Malmö LBC har inte lidit någon skada och den eventuella skadan uppgår i vart fall inte till det yrkade beloppet. Det saknas orsakssamband mellan det påstådda avtalsbrottet och skadeståndsanspråket avseende terminalkostnader, kundservice och transportadministration. Skulle

skadeståndsskyldighet föreligga ska skadeståndet jämkas eftersom Malmö LBC inte har begränsat sin skada.

UTVECKLING AV TALAN M. M.

Parterna har anfört huvudsakligen följande till utveckling av sin respektive talan.

Frågan om Transportavtalet innebär att Malmö LBC var exklusiv transportör inom avtalsområdet

Malmö LBC

Parternas affärsrelation inleddes under år 2012. Det fanns en samsyn mellan parterna om att Malmö LBC skulle ombesörja transporter inom avtalsområdet. Kontakterna och förhandlingarna mellan Malmö LBC och Office Depot före ingåendet av Transportavtalet bekräftar att parternas avsikt var att Malmö LBC, som exklusiv transportör, skulle sköta Office Depots hela behov av transporter av varor till och från kunder samt till Office Depots egna butiker inom avtalsområdet.

Transportavtalets ordalydelse stöder att parternas avsikt när avtalet ingicks var att Malmö LBC skulle vara exklusiv transportör inom Avtalsområdet. I moment (C) i Transportavtalet, under rubriken "Bakgrund", anges att Office Depot önskar anlita *en* transportfirma för att sköta bolagets transporter av varor till och från kunder samt till bolagets egna butiker. I moment (D) anges att parterna har träffat Transportavtalet i syfte att reglera villkoren för leverantörens utförande av transporter för Office Depots räkning. Punkten 2.2 i avtalet anger att uppdraget innefattar hämtning, transport och leverans av Office Depot angivna varor till angiven plats i enlighet med bilaga 1 till avtalet. I punkten 4.1 i Transportavtalet anges att Office Depot har rätt att ha bildekaler på hela skåpsidor samt en takschild på de av leverantörens fordon som på *heltid* utför distributionsuppdrag för Office Depot. Om det hade varit aktuellt att anlita flera leverantörer parallellt hade det inte funnits ett behov av punkten 4.1. I punkten 7.3 (iii)

i avtalet anges att om leverantören brister i sina åtaganden i enlighet med uppdraget, eller i övrigt enligt transportavtalet, har Office Depot rätt att självt eller genom annan utföra uppdraget. Motsatsvis får således Office Depot inte utföra uppdraget självt eller genom annan i andra situationer än de som anges i punkten 7.3 (iii).

Avtalsbestämmelserna om uppsägning av Transportavtalet i punkten 14.1 hade saknat betydelse om Office Depot omedelbart efter uppsägning, före avtalstidens utgång, hade kunnat upphöra med att anlita Malmö LBC. En systematisk läsning av punkten 14.3 i Transportavtalet, angående förtida upphörande av avtalet på grund av avtalsbrott, och punkterna 1.1–1.3 i bilaga 1 till avtalet, vari uppdraget beskrivs, talar också för exklusivitet enligt ovan.

Parternas tillämpning av Transportavtalet talar för att Malmö LBC har varit exklusiv transportör inom avtalsområdet. Postnord har i och för sig utfört vissa leveranser inom avtalsområdet. Dessa leveranser har dock varit få och skett på grund av felkodningar. När Malmö LBC upptäckte att vissa transporter av misstag, på grund av s.k. felkodningar, utfördes av andra bolag påpekade Malmö LBC det för Office Depot som åtgärdade felkodningarna. Anteckningar från avstämningsmöten och korrespondens parterna emellan visar att parterna löpande har gjort uttalanden som stöder att Malmö LBC enligt Transportavtalet har varit exklusiv transportör.

Det står i strid med branschpraxis att Office Depot omedelbart, utan uppsägningstid, skulle ha haft rätt att byta transportör. Därför stöder branschpraxis en tolkning av Transportavtalet som innebär att Malmö LBC har varit exklusiv transportör inom avtalsområdet.

Eftersom Malmö LBC och Office Depot har haft ett långvarigt avtalsförhållande får den s.k. lojalitetsprincipen betydelse för tolkningen av avtalet.

Office Depot

Vid ingåendet av Transportavtalet stod det klart för båda parterna att Malmö LBC inte skulle vara exklusiv transportör inom avtalsområdet. Transportavtalet är ett sorts ramavtal med syftet att befästa ett samarbete och på förhand reglera prissättningen parterna emellan. Med hänsyn till bland annat att den aktuella marknaden är hårt konkurrensutsatt används inte exklusiva transportavtal i branschen. Enligt Malmö LBC:s offert skulle Office Depot ges en rätt till bonus om antalet leveranser ökade. En sådan rätt till bonus hade inte behövts om Transportavtalet hade varit exklusivt.

Transportavtalets ordalydelse ger inte stöd för tolkningen att Malmö LBC, som exklusiv transportör, skulle sköta Office Depots hela behov av transporter av varor till och från kunder samt till Office Depots egna butiker inom avtalsområdet. För att ett exklusivt avtalsförhållande ska uppstå krävs ett uttryckligt exklusivitetsåtagande. I avtalet anges inget geografiskt område vilket också talar emot en exklusivitet. Moment (C) i transportavtalets bakgrund innebär inte att enbart *en* transportfirma får anlitas för de aktuella transporterna. Office Depot har enligt Transportavtalet ingen skyldighet att anlita Malmö LBC som transportör. Enligt den s.k. integrationsklausulen i punkten 18.2 i Transportavtalet ersätter avtalet tidigare utfästelser och åtaganden. I punkten 1.4 i bilaga 1 till Transportavtalet anges att Office Depot ska erbjudas en hög flexibilitet vad avser eventuella volymförändringar av transporterna och inte ha något åtagande att uppdra åt Malmö LBC att utföra en viss mängd transporter per år. Punkten 1.4 i bilaga 1 innebär att Office Depot inte har haft något volymåtagande gentemot Malmö LBC varför Transportavtalet inte är exklusivt.

Postnord har utfört leveranser inom avtalsområdet. Att Office Depot ibland kodat om vissa postnummer, det vill säga bytt ut Postnord som transportör mot Malmö LBC, har berott på affärsmässiga överväganden och praktiska hänsyn. Omkodningarna har således inte berott på att Malmö LBC har varit exklusiv transportör. Malmö LBC har varit medvetet om att det har funnits andra transportörer inom avtalsområdet.

Lojalitetsprincipen saknar betydelse eftersom det rör sig om ett kommersiellt avtal mellan två jämbördiga parter. Malmö LBC har inte, trots att det har varit möjligt, infogat en exklusivitetsklausul i Transportavtalet genom förhandling med Office Depot.

Frågan om Office Depot har agerat i strid med Transportavtalet och om Office Depots agerande har varit uppsåtligt eller grovt vårdslöst

Malmö LBC

Office Depot har brutit mot Transportavtalet genom att anlita en annan transportör inom avtalsområdet varför Malmö LBC har rätt till skadestånd.

I punkterna 8.1–8.3 i Transportavtalet anges att ersättning för utebliven vinst enbart ska utgå om den aktuella skadan har orsakats uppsåtligen eller av grov vårdslöshet. Eftersom Office Depot har orsakat skadan uppsåtligen, eller i vart fall av grov oaktsamhet, ska utebliven vinst ersättas. Office Depot har undanhållit sina planer att säga upp Transportavtalet för Malmö LBC. Det strider mot den upplysningsplikt som, på grund av lojalitetsplikten mellan parterna, gäller i avtalsförhållandet.

Office Depot

Eftersom Office Depot inte har brutit mot Transportavtalet föreligger ingen skadeståndsskyldighet. Om avtalsbrott anses ha begåtts ska ingen ersättning utgå för utebliven vinst i enlighet med punkten 8 i Transportavtalet. Office Depot har inte varit oärligt eller undanhållit information för Malmö LBC.

Skadeståndsberäkning, orsakssamband och jämkning*Malmö LBC*

Ersättning ska utgå avseende icke genomförd *mellantransport* mellan Strängnäs och Malmö. För mellantransporten har Malmö LBC anlitat Ekdahl Miljö AB. Malmö LBC och Ekdahl Miljö AB har haft ett muntligt avtal med en uppsägningstid om tre månader. Om uppsägningstiden inte iakttas av Malmö LBC gör bolaget sig skyldigt till avtalsbrott. När avtalsbrottet var ett faktum förhandlade Malmö LBC ned uppsägningstiden med Ekdahl Miljö AB till en månad. Malmö LBC:s skada för utebliven mellantransport uppgår till 123 900 kr, vilket är den ersättning som Malmö LBC har utgett till Ekdahl Miljö AB på grund av avtalsbrottet. Beloppet motsvarar den månatliga ersättningen till Ekdahl Miljö AB som uppgick till 5 900 kr per dag under en tidsperiod om 21 dagar.

Malmö LBC har rätt till ersättning avseende utbetald *ersättning till åkare*. Malmö LBC har haft avtal med olika åkare för att kunna transportera Office Depots varor. Åkerierna som Malmö LBC har haft avtal med är A & J Åkeri AB, Simons Åkeri AB, C&M Transport AB, CJM i Malmö AB, Nordic Best Craft AB och Godis landet, enskild näringsidkare. De tre förra åkerierna har haft en uppsägningstid om tre månader vilken har framgått av åkeriernas arbetsbeskrivningar. De tre senare åkerierna har haft en muntligt avtalad uppsägningstid om tre månader. Uppsägningstiderna har inte kunnat iakttas på grund av Office Depots avtalsbrott. Malmö LBC har därför ersatt nämnda åkerier på grund av bolagets avtalsbrott. Ersättning om 279 084 kr har totalt betalats ut till A & J Åkeri AB, Simons Åkeri AB och C&M Transport AB för att täcka bolagens fordonskostnader och personalkostnader. Ersättning om 98 411 kr har totalt betalats ut till A & J Åkeri AB, Simons Åkeri AB, CJM i Malmö AB, Nordic Best Craft AB och Godis landet, enskild näringsidkare, som kompensation för minskad kostnadstäckning inom de s.k. kretsar där godset har körts ut. Dessa kostnader utgörs av fordonskostnader, lönekostnader och inkomstbortfall. Skadeståndet avseende ersättning till åkare uppgår totalt till 377 495 kr och baseras på att uppsägningstiden

om tre månader inte har kunnat iakttas. Beloppet är lägre än vad som egentligen skulle ha utgått till följd av Malmö LBC:s framgångsrika förhandlingar med åkerierna.

Ersättning ska utgå avseende kostnader för *terminalhantering och kundservice*. Malmö LBC har haft fasta kostnader för terminalhantering och kundservice. På grund av Office Depots avtalsbrott har inte Malmö LBC haft täckning för dessa kostnader. Varje kolli har haft ett täckningsbidrag om 15 öre per det antal kg som kollit väger för att täcka rörliga kostnader. Året före avtalsbrottet hanterades 6 379 580 kg gods. Täckningsbidraget det året uppgick således till 956 937 kr. Malmö LBC har beräknat att avvecklingstiden för terminalkostnaderna har varit 4,5 månader. Täckningsbidraget för en tidsperiod om 4,5 månader uppgår till cirka 360 000 kr, vilket är den skada som Malmö LBC har lidit på grund av avtalsbrottet i denna del.

Malmö LBC har rätt till ersättning avseende kostnader för *transportadministration*. Dessa kostnader avser bland annat administration av ordrar, hantering av returordrar, logistikplanering, kundservice och affärssystem. Kostnaderna för transportadministration har täckts av ett täckningsbidrag om 7,5 procent av kundomsättningen per kolli. Året före avtalsbrottet uppgick täckningsbidraget till 509 102 kr. Malmö LBC har beräknat att avvecklingstiden för transportadministration var sex månader. Täckningsbidraget för en tidsperiod om sex månader uppgår till 254 551 kr, vilket är den skada som Malmö LBC har lidit på grund av avtalsbrottet i denna del.

Ersättning för *utebliven vinst* ska utgå. Året före avtalsbrottet uppgick Malmö LBC:s vinst avseende Transportavtalet till 183 973 kr. Beloppet utgör differensen mellan bolagets omsättning och kostnader avseende Transportavtalet. På grund av Office Depots avtalsbrott har Malmö LBC åtminstone rätt till skadestånd motsvarande sex månaders utebliven vinst. Mot denna bakgrund har Malmö LBC rätt till skadestånd om 91 987 kr i denna del.

Orsakssamband mellan avtalsbrottet och skadan föreligger. Malmö LBC har begränsat sin skada.

Office Depot

Ersättning för *mellantransport* ska inte utgå. Beloppet som sådant vitsordas, men eftersom det inte finns någon garanterad volym ska skadestånd inte utgå. Malmö LBC hade möjlighet att meddela Ekdahl Miljö AB tidigare om att inga ytterligare körningar skulle utföras. Det har inte funnits en uppsägningstid om tre månader mellan Malmö LBC och Ekdahl Miljö AB.

Kostnader avseende *ersättning till åkare* ska inte ersättas av Office Depot. Det underlag som Malmö LBC har lämnat in visar inte att skadan uppgår till det yrkade beloppet. Det saknas underlag som visar att ersättning faktiskt har utbetalats till åkerierna. Malmö LBC har inte visat att åkerierna har lidit skada eftersom bolaget inte har visat att åkerierna inte haft några andra transporter.

Eftersom kostnaderna för *terminalhantering* och *transportadministration* inte har varit avvecklingsbara har inte Malmö LBC rätt till skadestånd avseende dessa poster. Kostnaderna hade funnits oavsett om avtalsbrottet hade begåtts. Täckningsbidragen ska inte ersättas eftersom det skulle medföra en ersättning för utebliven vinst.

Ersättning för *utebliven vinst* ska inte utgå eftersom det inte har funnits någon volymgaranti i transportavtalet.

Det saknas orsakssamband mellan avtalsbrottet och skadan. Malmö LBC har inte vidtagit adekvata åtgärder för att begränsa sin skada varför skadeståndet ska jämkas.

UTREDNINGEN

På Malmö LBC:s begäran har vittnesförhör hållits med

- Per Andersson (affärsutvecklare på Malmö LBC),
- Mikael Nilsson (ordförande på Sveriges Åkeriföretag),
- Urban Andersson (säljare av transporttjänster på Malmö LBC), och
- Ulrik Larsson (affärsområdeschef på Malmö LBC).

På Office Depots begäran har vittnesförhör hållits med Tomas Lindgren (lagerchef på Office Depot) och Knut Henriksson (f.d. transportchef på Office Depot).

Parterna har åberopat skriftlig bevisning.

DOMSKÄL**Utgångspunkter**

Parterna är överens om att Transportavtalet gällde dem emellan. De är också överens om att Office Depot sade upp transportavtalet och att Office Depot upphörde med att anlita Malmö LBC som transportör i anslutning till att Transportavtalet sades upp.

Den första frågan tingsrätten har att ta ställning till är om Transportavtalet innebär att Malmö LBC, som exklusiv transportör, skulle sköta Office Depots hela behov av transporter av varor till och från kunder samt till Office Depots egna butiker inom avtalsområdet. Om denna fråga besvaras jakande har tingsrätten därefter att ta ställning till om Office Depot har agerat i strid med Transportavtalet. Om tingsrätten finner att Office Depot har gjort sig skyldigt till avtalsbrott ska ställning tas till om Office Depots agerande har varit uppsåtligt eller grovt vårdslöst, vilket påverkar frågan om skadestånd på grund av utebliven vinst kan utgå. Därefter har tingsrätten att bedöma om Malmö LBC har lidit den skada som påstås och, för det fall Malmö LBC befinns ha lidit skada, om skadeståndet ska jämkas.

Frågan om transportavtalet innebär att Malmö LBC var exklusiv transportör inom avtalsområdet

En utgångspunkt vid avtalstolkning är att försöka fastställa vad avtalsparterna gemensamt har åsyftat vid avtalsslutet, det vill säga om det har förelegat en gemensam partsvilja. Avtalets ordalydelse kan i regel antas ge uttryck för parternas gemensamma vilja och utgör därför en utgångspunkt för att försöka fastställa avtalets innehåll. När ordalydelsen ger utrymme för olika tolkningar, liksom när ordalydelsen inte ger något besked alls, måste däremot ledning sökas på annat håll. Väsentliga tolkningsdata kan i ett sådant fall vara exempelvis parternas agerande inför och efter avtalets ingående, branschpraxis samt illojalitet från den ena parten (se exempelvis NJA 2014 s. 960, NJA 2015 s. 741, Adlercreutz och Gorton, Avtalsrätt II, 6 uppl. 2010, s. 54 ff. samt Ramberg och Ramberg, Allmän avtalsrätt, 11 uppl. 2019, s. 178 ff.).

Transportavtalets ordalydelse

Malmö LBC har, såvitt får förstås, inte gjort gällande att avtalet uttryckligen anger att Malmö LBC var exklusiv transportör inom avtalsområdet utan att bolagets tolkning följer av transportavtalets systematik och rimlighetsskäl. Office Depot har som tolkningsfakta åberopat att det inte finns något uttryckligt åtagande om exklusivitet i transportavtalet och att inget geografiskt område har angetts i avtalet. Avsaknaden av exklusivitetsåtagande och angivelse av geografiskt område talar enligt tingsrättens mening med viss styrka emot att Malmö LBC enligt Transportavtalet skulle vara exklusiv transportör av Office Depots varor på det sätt som gjorts gällande.

Malmö LBC har anfört att punkten 7.3 (iii) i Transportavtalet motsatsvis innebär att Office Depot enbart får anlita andra transportörer inom avtalsområdet om Malmö LBC brister i sina åtaganden. Punkten 7.3 (iii) i Transportavtalet har följande lydelse.

”Om leverantören brister i sina åtaganden i enlighet med Uppdraget eller i övrigt enligt Avtalet har Office Depot, utöver vad som anges på andra ställen i Avtalet, rätt: [...] (iii)

att självt eller genom annan utföra uppdraget varvid Office Depot har rätt till ersättning från leverantören (d.v.s. vidta rättelse på Leverantörens bekostnad)”

Enligt tingsrättens bedömning ger inte punkten 7.3 (iii) i Transportavtalet, läst motsatsvis, klart stöd att Office Depot saknat rätt att anlita andra transportörer inom avtalsområdet. Det är dock i allmänhet naturligt att utgå från att ett avtalsvillkor ska fylla en förnuftig funktion och utgöra en rimlig reglering av parternas intressen (jfr NJA 2001 s. 750 och NJA 2015 s. 741). Punkten 7.3 (iii) i Transportavtalet framstår som en rimlig reglering av parternas intressen i en avtalsrelation där den ena parten under vissa omständigheter har en skyldighet att anlita den andra parten. Mot denna bakgrund får klausulen sägas ge ett visst stöd för att Malmö LBC enligt parternas avtal skulle vara exklusiv transportör inom avtalsområdet.

Malmö LBC har vidare anfört att uppsägningsbestämmelserna i Transportavtalet hade saknat betydelse om avtalet ska tolkas så som Office Depot påstår. Av punkten 14.1.2 i Transportavtalet framgår att avtalets uppsägningstid är sex månader. I punkten 14.3.1 (i) anges, som undantagsbestämmelse, att omedelbar uppsägning får ske om den andra parten i väsentlig mån bryter mot sina åtaganden enligt transportavtalet. Office Depot har inte invänt mot att uppsägningstiden enligt Transportavtalet var sex månader. Tingsrätten konstaterar att en uppsägningstid om sex månader i och för sig kan vara en indikation på att parterna i ett avtal har utgått från att parterna ska ha rätt till en viss omställningsperiod.

Office Depot har anfört att även om det finns en uppsägningstid enligt Transportavtalet så medför punkten 1.4 i bilaga 1 till Transportavtalet att Office Depot, när bolaget så önskar, omedelbart kan upphöra att anlita Malmö LBC som transportör. Klausulen har följande lydelse.

”Office Depot ska erbjudas en hög flexibilitet vad avser eventuella volymförändringar av transporter och har inget åtagande att uppdra åt Leverantören att utföra en viss mängd transporter per år.”

Ovanstående klausul kan enligt tingsrättens mening inte tolkas som att den självständigt ger Office Depot möjlighet att omedelbart, utan uppsägningstid, kunna upphöra med att anlita Malmö LBC som transportör. För denna slutsats talar att klausulens syfte främst förefaller vara att begränsa Office Depots ansvar i samband med volymförändringar. Tingsrätten konstaterar också att det inte framstår som en förnuftig reglering att Office Depot utan uppsägningstid, med hänvisning till den otydligt formulerade volymförändringsklausulen, skulle ha rätt att omedelbart upphöra med att anlita Malmö LBC som transportör. En sådan ordning hade i princip åsidosatt den väl tilltagna uppsägningstiden om sex månader i punkten 14.1.2 i Transportavtalet. Mot denna bakgrund gör tingsrätten bedömningen att uppsägningsbestämmelserna i Transportavtalet, på ett systematiskt plan, ger stöd för Malmö LBC:s tolkning.

Sammantaget konstaterar tingsrätten att Transportavtalets ordalydelse, och särskilt dess systematik, ger visst stöd för att Malmö LBC enligt Transportavtalet, som exklusiv transportör, har uppdragits att sköta Office Depots hela behov av transporter av varor till och från kunder samt till Office Depots egna butiker inom avtalsområdet. Det saknas dock klart stöd för att Malmö LBC:s tolkning skulle vara riktig. Exempelvis är frånvaron av ett uttryckligt exklusivitetsåtagande och en angivelse av ett geografiskt område besvärande för Malmö LBC. Eftersom ordalydelsen inte ger klart stöd i tolkningsfrågan måste ledning även sökas på annat håll.

Parternas agerande inför och efter avtalets ingående

Vad beträffar parternas agerande inför och efter avtalsslutet konstaterar tingsrätten följande. I Malmö LBC:s offert till Office Depot avgränsades uppdraget till ett visst geografiskt område. Formerna för godstransporten mellan Office Depot centrallager i Strängnäs och Malmö LBC:s terminal i Malmö angavs också redan i detta skede. De aktuella formuleringarna i offerten har inte tagits in i transportavtalet men tyder starkt på att parternas diskussioner inför avtalsingåendet avsåg ett visst geografiskt område. Det bonusupplägg som anges i offerten kan i och för sig, vilket har anförts av Office Depot, uppfattas som ett sätt att skapa incitament för Office Depot att låta Malmö LBC

utföra en större andel av Office Depots transporter. Tingsrätten konstaterar dock att det aktuella bonusupplägget även hade fyllt en funktion i ett exklusivt avtalsförhållande vilket får anses försvaga Office Depots invändning. Betydelsen av offerten begränsas i och för sig av att parterna vid utformningen av Transportavtalet har frångått vissa av formuleringarna i offerten och den s.k. integrationsklausulen i punkten 18.2 i Transportavtalet. Med hänsyn till att Transportavtalets reglering av den aktuella tolkningsfrågan är otydlig finns det dock skäl att, som tolkningsfakta, beakta hur uppdraget har beskrivits i offerten (jfr Edlund, Boilerplate på svenska, SvJT 2001 s. 173). Mot denna bakgrund finner tingsrätten att parternas agerande inför avtalsslutet med viss styrka talar för Malmö LBC:s tolkning av avtalet.

Malmö LBC har anfört att parternas agerande efter avtalsslutet talar för att Malmö LBC har varit exklusiv transportör inom avtalsområdet. En central fråga i målet har varit varför Office Depot i vissa fall har valt att ”koda om” vissa postnummerområden från Postnord till Malmö LBC. Med omkodning avses att ändra transportör beträffande ett visst postnummerområde. Per Andersson, affärsutvecklare på Malmö LBC, har uppgett att Malmö LBC:s transportörer ibland såg att lastbilar från Postnord körde ut gods till postnummer inom avtalsområdet. När detta hände rapporterades saken till Knut Henriksson, före detta transportchef på Office Depot, som kodade om de aktuella postnumren från Postnord till Malmö LBC. Malmö LBC har även åberopat skriftlig bevisning i form av ett e-postmeddelande som skickades från Knut Henriksson till bland annat Per Andersson på Malmö LBC i vilket följande uttrycks.

”Jag har nu kontrollerat Trelleborgsändningar i postenfilen, jag hittade ett postnummer 231 83 som är våra leveranser till kommunhuset som inte är omkodat. Under april så har posten levererat 10 kolli som skulle levererats av er.

Jag kodar om postnummer 231 83 under nästa vecka så som nästa vecka går dessa leveranser med Malmö LBC.”

Tomas Lindgren, lagerchef på Office Depot, och Knut Henriksson, före detta transportchef på Office Depot, har uppgett att omkodningarna skedde till följd av frivilliga uppgörelser mellan Office Depot och Malmö LBC och inte på grund av felkodningar. Båda parternas förklaringar avseende varför vissa postnummer har

kodats om framstår som rimliga med hänsyn till befintlig bevisning. Orsaken till varför omkodningarna gjordes har inte styrkts. Mot denna bakgrund ska inte omkodningarna tillmätas betydelse för tolkningen av avtalet.

Branschpraxis

Både Malmö LBC och Office Depot har åberopat branschpraxis till stöd för sina respektive uppfattningar om tolkningen av transportavtalet. Som huvudregel bör branschpraxis styrkas för att få rättsverkan. En annan ordning hade medfört att ett påstående om branschpraxis skulle kunna läggas till grund för en dom såvida inte den andra parten motbevisar påståendet (jfr NJA 1983 s. 617 och Heuman, Bevisbörda och beviskrav i tvistemål, 2005, s. 425 f.). Enligt Malmö LBC är bolagets tolkning av transportavtalet förenlig med branschpraxis. Mot bakgrund av denna uppfattning har Malmö LBC gjort gällande att det hade framgått av transportavtalet om parterna hade velat avvika från etablerad praxis i åkeribranschen. Office Depot har invänt och anfört att Malmö LBC:s tolkning står i strid med branschpraxis. Mikael Nilsson, styrelseordförande i Sveriges Åkeriföretag, har uppgett att Office Depots tolkning av transportavtalet inte är förenlig med branschpraxis och att det vore konstigt att ha en avtalstid om köparen av transporttjänsten plötsligt skulle kunna upphöra med att anlita transportbolaget. Enligt tingsrättens mening bör Mikael Nilssons vittnesmål, med hänsyn till att han bland annat ägnar sig åt lobbyarbete inom Sveriges Åkeriföretag, bedömas med viss försiktighet. Mot denna bakgrund finner tingsrätten inte att Malmö LBC har visat att bolagets tolkning har stöd i branschpraxis. Inte heller Office Depots blotta påstående om att bolagets tolkning är förenlig med branschpraxis medför att det är visat att Office Depots tolkning ligger i linje med branschpraxis. Följaktligen får parternas påståenden om branschpraxis anses ha begränsad betydelse.

Kontraktuell lojalitetsplikt

Malmö LBC har anfört att den s.k. lojalitetsprincipen ska beaktas vid tolkningen av om Malmö LBC, som exklusiv transportör, skulle sköta Office Depots hela behov av

transporter av varor till och från kunder samt till Office Depots egna butiker inom avtalsområdet. Många avtal, särskilt sådana som gäller under en längre tid och som innehåller ömsesidiga rättigheter och skyldigheter, förutsätter en lojal samverkan mellan parterna under avtalstiden. Detta medför bland annat att parterna har en skyldighet att i vissa för avtalet väsentliga delar lämna varandra upplysningar eller klargöra sin uppfattning i olika avseenden (se NJA 2017 s. 203). En part kan under vissa omständigheter, om parten känt till att motparten uppfattat avtalet på ett annat sätt än parten själv, bli bunden av motpartens uppfattning (jfr Ramberg och Ramberg, a.a., s. 192 ff. samt Adlercreutz och Gorton, a.a., s. 132 ff.). Enligt Malmö LBC har Office Depot vid ingåendet av Transportavtalet avsett att inleda en långsiktig affärsrelation med Malmö LBC. Det måste enligt Malmö LBC ha stått klart för Office Depot att Malmö LBC räknade med att vara den transportör som skulle tillgodose Office Depots transportbehov inom avtalsområdet. Office Depot har anfört att någon lojalitetsplikt inte finns mellan Malmö LBC och Office Depot med hänsyn till att det är fråga om ett kommersiellt avtal som har ingåtts mellan jämbördiga parter.

Av utredningen i målet framgår att Malmö LBC har anpassat sin prissättning efter vissa förväntade volymer. Malmö LBC:s agerande före ingåendet av avtalet ger vidare stöd för att Malmö LBC haft för avsikt att ingå ett långvarigt avtal och ombesörja Office Depots samtliga transporter inom avtalsområdet. Office Depot måste ha insett att Malmö LBC hade nämnda avsikt. Office Depots insikt i detta avseende kan enligt tingsrättens mening i viss utsträckning sägas ge stöd för Malmö LBC:s tolkning av Transportavtalet.

Tingsrättens sammanfattande bedömning

Det saknas klart stöd för någon av parternas tolkning av Transportavtalet. I och för sig är det besvärande för Malmö LBC att det saknas ett uttryckligt exklusivitetsåtagande och en angivelse av ett geografiskt område i Transportavtalet. Transportavtalets systematik avseende främst rätten att säga upp avtalet stöder dock Malmö LBC:s tolkning. Detsamma gäller det faktum att det framstår som rimligt att parterna i ett

avtal med sex månaders uppsägningstid faktiskt har avsett att – i praktiken – ha en uppsägningstid och därmed inte avsett att uppsägningstiden ska kunna kringgås genom ett omedelbart upphörande av beställarens transporter. Den offert som Malmö LBC tillsände Office Depot inför avtalsingåendet ger ytterligare stöd för denna tolkning. Det bör också beaktas att det måste ha stått klart för Office Depot att Malmö LBC räknade med att vara den transportör som skulle tillgodose Office Depots transportbehov inom avtalsområdet. Det har funnits skäl för Office Depot att verka för ett klargörande avseende Transportavtalets eventuella exklusivitet. Mot ovan bakgrund finner tingsrätten sammantaget att Transportavtalet ska tolkas som att Malmö LBC, som exklusiv transportör, skulle sköta Office Depots hela behov av transporter av varor till och från kunder samt till Office Depots egna butiker inom avtalsområdet.

Har Office Depot agerat i strid med Transportavtalet?

Transportavtalet sades upp av Office Depot i början på juni 2018 och upphörde att gälla den 20 mars 2019. Den 11 juni 2018 upphörde Office Depot med att anlita Malmö LBC som transportör och lät i stället Postnord utföra de transporter som Malmö LBC tidigare hade utfört. På grund av detta och i anledning av tingsrättens slutsatser angående tolkningen av Transportavtalet är det styrkt att Office Depot har agerat i strid med nämnda avtal.

Har Office Depots agerande varit uppsåtligt eller grovt vårdslöst?

Enligt punkterna 8.1 och 8.3 i Transportavtalet kan ersättning för utebliven vinst enligt avtalet enbart utgå om en skada har orsakats uppsåtligen eller av grov vårdslöshet. Office Depot har, såvitt får förstås, anfört att skadestånd avseende Malmö LBC:s uteblivna vinst, terminalhantering, kundservice och transportadministration inte kan utgå på grund av att Office Depots agerande inte har varit uppsåtligt eller grovt vårdslöst. Enligt tingsrätten har emellertid Office Depot haft sådan insikt i de aktuella förhållandena att bolagets agerande måste anses uppsåtligt. Följaktligen kan skadestånd på grund av utebliven vinst i och för sig utgå.

Skadeståndsberäkning och orsakssamband*Utgångspunkter*

I avtalsförhållanden förutsätts som huvudregel vållande för att skadestånd på grund av ren förmögenhetsskada ska kunna utgå. Skadeståndet ska i regel motsvara det positiva kontraktsintresset. I enlighet med vad Högsta domstolens uttalat i NJA 2007 s. 349 medför skyldigheten att utge ersättning motsvarande det positiva kontraktsintresset att skadegöraren ska betala det belopp som den skadelidande parten hade fått i intäkt från avtalet om detta hade följts, med avdrag dels för de kostnader som skulle ha varit förenade med avtalet, dels de intäkter som den skadelidande skaffat sig eller kunnat skaffa sig på annat håll till följd av avtalsbrottet. I princip är den skadelidande parten bevisskyldig för att orsakssamband föreligger och hur stor skada som denne har lidit (se NJA 2017 s. 9).

Tingsrätten kommer nedan att ta ställning till om Malmö LBC har lidit skada och, om så är fallet, vilka belopp som ska utgå avseende följande poster:

- mellantransport,
- ersättning till åkare,
- terminalhantering och kundservice,
- transportadministration, och
- utebliven vinst.

Tingsrätten kommer därefter, om skada föreligger, att ta ställning till frågan om orsakssamband finns.

Mellantransport

Malmö LBC:s skadeståndsanspråk rörande mellantransport uppgår till 123 900 kr. Om beloppet som sådant råder inte tvist.

Ersättning till åkare

Malmö LBC:s skadeståndsanspråk rörande ersättning till åkare uppgår till 377 495 kr. Med hänsyn till svårigheterna att föra bevisning kring skadans storlek har Malmö LBC i denna del begärt att tingsrätten ska uppskatta skadan till ett skäligt belopp. Enligt tingsrättens uppfattning finns det brister i bevisningen avseende hur stor skada som A & J Åkeri AB, Simons Åkeri AB, C&M Transport AB, CJM i Malmö AB, Nordic Best Craft AB och Godis landet i praktiken har lidit. Det är inte heller utrett i vilken utsträckning nämnda åkerier har haft andra transportuppdrag. Ovan konstaterade brister är besvärande för Malmö LBC eftersom skadeståndsberäkningen avseende förevarande skadepost får anses vara särskilt komplex. Sammantaget kan Malmö LBC inte anses ha lagt fram bevisning av tillräckligt styrka angående den aktuella skadans storlek. Malmö LBC har följaktligen inte uppfyllt sin bevisbörda beträffande skadans storlek i denna del.

Enligt 35 kap. 5 § rättegångsbalken får rätten uppskatta storleken av en inträffad skada till ett skäligt belopp om full bevisning om skadan inte alls eller endast med svårighet kan föras. Malmö LBC kan inte anses ha fört fram den bevisning som skäligen kan åstadkommas i detta fall (jfr NJA II 1943 s. 449). Det saknas därmed förutsättningar för att tillämpa nämnda bevislätnadsregel.

Terminalhantering och kundservice

Malmö LBC:s skadeståndsanspråk rörande terminalhantering och kundservice uppgår till 360 000 kr. Som skriftlig bevisning har Malmö LBC åberopat ett kalkylblad. Under huvudförhandlingen i målet har Urban Andersson, säljare av transporttjänster på Malmö LBC, och Ulrik Larsson, affärsområdeschef på Malmö LBC, lämnat uppgifter som bekräftar anspråkets storlek. Det har inte framkommit någon omständighet som talar emot att beloppet är riktigt. Mot denna bakgrund finner tingsrätten att Malmö LBC har styrkt sin skada avseende terminalhantering och kundservice.

Transportadministration

Malmö LBC:s skadeståndsanspråk rörande transportadministration uppgår till 254 551 kr. Som skriftlig bevisning har Malmö LBC åberopat ett kalkylblad. Under huvudförhandlingen i målet har Urban Andersson, säljare av transporttjänster på Malmö LBC, och Ulrik Larsson, affärsområdeschef på Malmö LBC, lämnat uppgifter som bekräftar anspråkets storlek. Det har inte framkommit någon omständighet som talar emot att beloppet är riktigt. Mot denna bakgrund finner tingsrätten att Malmö LBC har styrkt sin skada avseende transportadministration.

Utebliven vinst

Malmö LBC:s skadeståndsanspråk rörande utebliven vinst uppgår till 91 987 kr. Som skriftlig bevisning har Malmö LBC åberopat ett kalkylblad. Under huvudförhandlingen i målet har Urban Andersson, säljare av transporttjänster på Malmö LBC, och Ulrik Larsson, affärsområdeschef på Malmö LBC, lämnat uppgifter som bekräftar anspråkets storlek. Det har inte framkommit någon omständighet som talar emot att beloppet är riktigt. Mot denna bakgrund finner tingsrätten att Malmö LBC har styrkt sin skada avseende utebliven vinst.

Orsakssamband

Den skada som Malmö LBC har lidit framstår som en beräknelig följd av Office Depots uppsägning av Transportavtalet. Office Depot borde rimligen ha förutsett nämnda följd. Malmö LBC har enligt tingsrättens bedömning visat att orsakssamband föreligger avseende de belopp som kan utgå enligt ovan.

Ska skadeståndet jämkas?

Enligt allmänna avtalsrättsliga principer gäller att en part som har lidit skada på grund av avtalsbrott är skyldig att vidta skäliga åtgärder för att begränsa verkningarna av

skadan. Den skadelidande parten förutsätts handla ekonomiskt förnuftigt på samma sätt som om denne inte hade kunnat kräva ersättning från motparten. Om den skadelidande underlåter att göra detta begränsas den avtalsbrytande partens skadeståndsskyldighet. (Jfr NJA 2017 s. 9 samt Ramberg och Ramberg, a.a., s. 271).

Office Depot har gjort gällande att skadeståndet ska jämkas på grund av att Malmö LBC inte har vidtagit adekvata åtgärder för att begränsa sin skada. Enligt tingsrättens bedömning har Malmö LBC genom förhandling med Ekdahl Miljö AB begränsat skadan avseende mellantransport. Malmö LBC har visat att bolaget har försökt att anskaffa nya kunder för att begränsa skadeståndet avseende terminalhantering, kundservice, transportadministration och utebliven vinst. De avvecklingstider som Malmö LBC har angett framstår som rimliga mot bakgrund av den verksamhet som bedrivs. Sammantaget får Malmö LBC anses ha vidtagit skäliga åtgärder för att begränsa skadeverkningarna av Office Depots avtalsbrott. Det innebär att skadeståndet inte ska jämkas.

Rättegångskostnader

Tingsrättens bedömningar i sakfrågorna innebär att Malmö LBC har fått bifall till sin talan i alla delar förutom i delen rörande ersättning till åkare. I detta sammanhang kan det särskilt noteras att Malmö LBC har vunnit framgång i frågan om tolkningen av Transportavtalet. Det faktum att tolkningen av Transportavtalet, utöver frågan om skadans storlek, har haft en central roll i målet bör inverka på fördelningen av rättegångskostnaderna. Mot denna bakgrund finner tingsrätten att Office Depot, trots att Malmö LBC inte har nått full framgång i målet, ska ersätta Malmö LBC för dess samtliga rättegångskostnader. Office Depot har överlämnat åt tingsrätten att bedöma skäligheten av Malmö LBC:s yrkade rättegångskostnader. Tingsrätten finner med beaktande av målets art, omfattning och Office Depots processföring, att den begärda ersättningen är skälig.

HUR MAN ÖVERKLAGAR, se domsbilaga (TR-02).

Överklagande, ställt till Svea hovrätt, ska ha inkommit till tingsrätten senast den 28 november 2019.

Anna Liljenberg Gullesjö

Hur man överklagar

Dom i tvistemål, tingsrätt

TR-02

Vill du att domen ska ändras i någon del kan du överklaga. Här får du veta hur det går till.

Överklaga skriftligt inom 3 veckor

Ditt överklagande ska ha kommit in till domstolen inom 3 veckor från domens datum. Sista datum för överklagande finns på sista sidan i domen.

Överklaga efter att motparten överklagat

Om ena parten har överklagat i rätt tid, har den andra parten också rätt att överklaga även om tiden har gått ut. Det kallas att anslutningsöverklaga.

En part kan anslutningsöverklaga inom en extra vecka från det att överklagandetiden har gått ut. Ett anslutningsöverklagande måste alltså komma in inom 4 veckor från domens datum.

Ett anslutningsöverklagande upphör att gälla om det första överklagandet dras tillbaka eller av något annat skäl inte går vidare.

Så här gör du

1. Skriv tingsrättens namn och målnummer.
2. Förklara varför du tycker att domen ska ändras. Tala om vilken ändring du vill ha och varför du tycker att hovrätten ska ta upp ditt överklagande (läs mer om prövningstillstånd längre ner).
3. Tala om vilka bevis du vill hänvisa till. Förklara vad du vill visa med varje bevis. Skicka med skriftliga bevis som inte redan finns i målet.

Det är inte säkert att du kan lägga fram nya bevis. Vill du göra det ska du förklara varför du inte lagt fram bevisen tidigare.

Vill du ha nya förhör med någon som redan förhörts eller en ny syn (till exempel besök på en plats), ska du berätta det och förklara varför.

Tala också om ifall du vill att motparten ska komma personligen vid en huvudförhandling.

4. Lämna namn och personnummer eller organisationsnummer.
Lämna aktuella och fullständiga uppgifter om var domstolen kan nå dig: postadresser, e-postadresser och telefonnummer.
Om du har ett ombud, lämna också ombudets kontaktuppgifter.
5. Skriv under överklagandet själv eller låt ditt ombud göra det.
6. Skicka eller lämna in överklagandet till tingsrätten. Du hittar adressen i domen.

Vad händer sedan?

Tingsrätten kontrollerar att överklagandet kommit in i rätt tid. Har det kommit in för sent avvisar domstolen överklagandet. Det innebär att domen gäller.

Om överklagandet kommit in i tid, skickar tingsrätten överklagandet och alla handlingar i målet vidare till hovrätten.

Har du tidigare fått brev genom förenklad delgivning, kan även hovrätten skicka brev på detta sätt.

Prövningstillstånd i hovrätten

När överklagandet kommer in till hovrätten tar domstolen först ställning till om målet ska tas upp till prövning.

Hovrätten ger prövningstillstånd i fyra olika fall.

- Domstolen bedömer att det finns anledning att tvivla på att tingsrätten dömt rätt.
- Domstolen anser att det inte går att bedöma om tingsrätten har dömt rätt utan att ta upp målet.
- Domstolen behöver ta upp målet för att ge andra domstolar vägledning i rättstillämpningen.
- Domstolen bedömer att det finns synnerliga skäl att ta upp målet av någon annan anledning.

Om du *inte* får prövningstillstånd gäller den överklagade domen. Därför är det viktigt att i överklagandet ta med allt du vill föra fram.

Vill du veta mer?

Ta kontakt med tingsrätten om du har frågor. Adress och telefonnummer finns på första sidan i domen.

Mer information finns på www.domstol.se.